

Conselleria de Governació i Justícia

DECRET 36/2015, de 27 de març, del Consell, pel qual es determinen els símbols del Misteri d'Elx que tenen la consideració d'emblemes de la Generalitat. [2015/2758]

PREÀMBUL

La Festa o Misteri d'Elx, declarada monument nacional el 1931 i Bé d'Interés Cultural del patrimoni cultural valencià d'acord amb el que disposa l'apartat 1 de la disposició addicional primera de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, va ser proclamada Obra Mestra del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat per la UNESCO el 2001 i incorporada, el 2008, a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat. La Festa d'Elx va rebre un tractament singular i específic a la Comunitat Valenciana a través de la Llei 13/2005, de 22 de desembre, de la Generalitat, del Misteri d'Elx. La Festa és, en l'actualitat, no sols un motiu d'orgull per als il·licitans i il·licitanes i un dels béns més preats del nostre patrimoni cultural, sinó també una de les principals senyes d'identitat del poble valencià.

En este sentit, cal recordar que, després de la reforma operada per mitjà de la Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril, en el preàmbul de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana s'afirma amb claredat que un dels objectius de la modificació esmentada va ser «l'impuls i desenvolupament del Dret Civil Foral Valencià aplicable, del coneixement i l'ús de la llengua valenciana, de la cultura pròpia i singular del nostre poble, i dels seus costums i tradicions». Ja en la part dispositiva, l'article 12 de l'Estatut d'Autonomia estableix que la Generalitat vetlarà per la protecció i defensa de la identitat i els valors i interessos del poble valencià i el respecte a la diversitat cultural de la Comunitat Valenciana i el seu patrimoni històric, i procurarà la protecció i defensa de la creativitat artística, científica i tècnica, en la forma que determine la llei competent.

A l'hora de fonamentar l'aprovació i el contingut d'este decret, l'obligació que per a la Generalitat es deriva del precepte estatutari esmentat ha de ser llegida i interpretada conjuntament amb la que estableix l'article 47.1 de la Llei 13/2005, de 22 de desembre, mencionada. Pel que concernix ací, el mandat de la norma institucional bàsica valenciana es concreta en l'obligació de determinar, precisament per un decret del Consell, els símbols del Misteri d'Elx que tindran la consideració d'emblemes de la Generalitat als efectes del que disposa la legislació de protecció de marques sobre els emblemes de les institucions públiques.

Vista la consideració que reben els símbols del Misteri d'Elx, resulta necessari distingir-los de l'emblema de la Generalitat a què fa referència la Llei 8/1984, de 4 de desembre, de la Generalitat, per la qual es regulen els símbols de la Comunitat Valenciana i el seu ús. Este últim té el valor afegit d'estar vinculat al que l'article 4.2 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana denomina «la simbologia heràldica pròpia de la Comunitat Valenciana» i, per tant, gaudix d'un significat superior que ací no pot ni ha de ser posat en dubte. Lluny de pretendre l'equiparació amb eixe emblema, quan l'article 47.1 de la Llei 13/2005, de 22 de desembre, de la Generalitat, fa referència a l'atorgament de la consideració d'emblemes de la Generalitat als símbols del Misteri d'Elx ho fa perquè, a l'empara de l'actual article 5.1.i de la Llei 17/2001, de 7 de desembre, de Marques, estos símbols queden protegits per la prohibició absoluta de registrar com a marca els signes «que reproduïsquen o imiten l'escut, la bandera, les condecoracions i altres emblemes d'Espanya, de les seues comunitats autònomes, dels seus municipis, províncies o altres entitats locals, llevat que hi haja la deguda autorització», sense perjudici de la protecció afegida que també puga derivar-se de l'aplicació d'altres apartats del mateix precepte de la norma estatal esmentada. No debades, com a complement de la previsió mencionada l'article 47.2 de la Llei valenciana 13/2005 mencionada concedeix a la Junta Rectora del Patronat del Misteri la facultat per a autoritzar l'ús dels seus símbols.

Sobre la base de les premisses exposades, el decret s'estructura en quatre articles, una disposició addicional, una disposició derogatòria, dos disposicions finals i dos annexos.

Consellería de Gobernación y Justicia

DECRETO 36/2015, de 27 de marzo, del Consell, por el que se determinan los símbolos del Misteri d'Elx que tienen la consideración de emblemas de la Generalitat. [2015/2758]

PREÁMBULO

La Festa o Misteri d'Elx, declarada Monumento Nacional en 1931 y Bien de Interés Cultural del patrimonio cultural valenciano en virtud de lo dispuesto por el apartado 1 de la disposición adicional primera de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, fue proclamada Obra Maestra del Patrimonio Oral e Inmaterial de la Humanidad por la UNESCO en 2001 e incorporada, en 2008, a la Lista Representativa del Patrimonio Cultural Inmaterial de la Humanidad. La Festa d'Elx recibió un tratamiento singular y específico en la Comunitat Valenciana a través de la Ley 13/2005, de 22 de diciembre, de la Generalitat, del Misteri d'Elx. La Festa es, en la actualidad, no solo un motivo de orgullo para los ilicitanos e ilicitanas y uno de los bienes más preciados de nuestro patrimonio cultural, sino también una de las principales señas de identidad del pueblo valenciano.

En este sentido, cabe recordar que, tras la reforma operada por la Ley Orgánica 1/2006, de 10 de abril, en el preámbulo del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana se afirma con claridad que uno de los objetivos de la referida modificación fue «el impulso y desarrollo del Derecho Civil Foral Valenciano aplicable, del conocimiento y uso de la lengua valenciana, de la cultura propia y singular de nuestro pueblo, de sus costumbres y tradiciones». Ya en su parte dispositiva, el artículo 12 del Estatut d'Autonomia establece que la Generalitat velará por la protección y defensa de la identidad y los valores e intereses del pueblo valenciano y el respeto a la diversidad cultural de la Comunitat Valenciana y su patrimonio histórico, y procurará la protección y defensa de la creatividad artística, científica y técnica, en la forma que determine la ley competente.

A la hora de fundamentar la aprobación y el contenido de este decreto, la obligación que para la Generalitat se deriva del referido precepto estatutario debe ser leída e interpretada conjuntamente con la que establece el artículo 47.1 de la mencionada Ley 13/2005, de 22 de diciembre. En lo que aquí concierne, el mandato de la norma institucional básica valenciana se concreta en la obligación de determinar, precisamente por decreto del Consell, los símbolos del Misteri d'Elx que tendrán la consideración de emblemas de la Generalitat a los efectos de lo dispuesto en la legislación de protección de marcas sobre los emblemas de las instituciones públicas.

Vista la consideración que reciben los símbolos del Misteri d'Elx, resulta necesario distinguirlos del emblema de la Generalitat al que alude la Ley 8/1984, de 4 de diciembre, de la Generalitat, por la que se regulan los símbolos, de la Comunitat Valenciana y su utilización. Este último tiene el valor añadido de estar vinculado con lo que el artículo 4.2 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana denomina «la simbología heráldica de la Comunitat Valenciana» y, por tanto, goza de un significado superior que aquí no puede ni debe ser puesto en duda. Lejos de pretender la equiparación con ese emblema, cuando el artículo 47.1 de la Ley 13/2005, de 22 de diciembre, de la Generalitat, alude al otorgamiento de la consideración de emblemas de la Generalitat a los símbolos del Misteri d'Elx lo hace para que, al amparo del actual artículo 5.1.i de la Ley 17/2001, de 7 de diciembre, de Marcas, tales símbolos queden protegidos por la prohibición absoluta de registrar como marca los signos «que reproduzcan o imiten el escudo, la bandera, las condecoraciones y otros emblemas de España, sus comunidades autónomas, sus municipios, provincias u otras entidades locales, a menos que medie la debida autorización», sin perjuicio de la protección añadida que también pueda derivarse de la aplicación de otros apartados del mismo precepto de la referida norma estatal. No en vano, como complemento de la aludida previsión, el artículo 47.2 de la mencionada Ley valenciana 13/2005 concede a la Junta Rectora del Patronato del Misteri la facultad para autorizar el uso de sus símbolos.

Sobre la base de las premisas expuestas, el decreto se estructura en cuatro artículos, una disposición adicional, una disposición derogatoria, dos disposiciones finales y dos anexos.

Després d'exposar l'objecte i els fins del decret, el text enumera els símbols del Misteri d'Elx als quals s'atorga la consideració d'emblemades de la Generalitat i determina l'abast de la protecció concedida. Així mateix, es preveu la facultat de la Junta Rectora del Patronat del Misteri per a autoritzar l'ús dels símbols, i s'instaura la col·laboració necessària entre la Generalitat i les entitats locals de la Comunitat Valenciana per a prendre les mesures i posar en pràctica les actuacions que siguen necessàries o oportunes a fi de fer complir este decret. Finalment, després de les disposicions comunes a la part final, dos annexos recullen, respectivament, el disseny lineal del distintiu del «Patronat del Misteri d'Elx», incloent-hi l'escut oficial del Patronat junt amb la seua denominació, i el disseny, la descripció i la imatge dels aparells aeris que s'empren en la representació de la Festa.

Per tot això, d'acord amb el que disposen els articles 18.f i 28.c de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell, a proposta del conseller de Governació i Justícia, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 27 de març de 2015,

DECRETE

Article 1. Objecte

De conformitat amb l'article 47.1 de la Llei 13/2005, de 22 de desembre, de la Generalitat, del Misteri d'Elx, constituïx l'objecte d'este decret determinar els símbols del Misteri que, d'acord amb el que estableixen l'article 3 i els dos annexos d'esta norma, tenen la consideració d'emblemades de la Generalitat a l'efecte del que preveu la legislació de protecció de marques respecte als emblemades de les institucions públiques.

Article 2. Fins

Són fins d'este decret:

1. Possibilitar que els símbols del Misteri d'Elx gaudisquen, en el marc de la normativa sobre protecció de marques, de la protecció necessària com a elements directament vinculats amb la identificació i representació de la Festa, una de les principals senyes d'identitat del poble valencià.

2. Propiciar la revaloració del Misteri d'Elx per mitjà d'una norma reglamentària que fa possible l'aplicació als seus símbols de la protecció que la legislació estatal sobre marques atorga als emblemades d'Espanya, de les comunitats autònomes i de les entitats locals, i també a altres signes oficials o d'interés públic.

3. Afavorir la col·laboració i cooperació entre totes les administracions públiques que puguen contribuir, des dels seus àmbits materials d'actuació respectius, a salvaguardar els símbols del Misteri d'Elx.

Article 3. Emblemes de la Generalitat

1. Als efectes del que preveu la legislació de protecció de marques per als emblemes de les institucions públiques, s'atorga la consideració d'emblemades de la Generalitat als elements següents, com a símbols del Misteri d'Elx:

a) Les denominacions valencianes el *Misteri d'Elx*, la *Festa d'Elx* i *Patronat del Misteri d'Elx*, i també les seues traduccions literals al castellà i les fórmules que suposen una combinació de les denominacions genuïnes en valencià amb la seua traducció literal castellana.

b) El distintiu del Patronat del Misteri d'Elx, que inclou l'escut oficial del Patronat junt amb la denominació. El disseny, la descripció i la imatge del distintiu figuren en l'annex I d'este decret.

c) Les denominacions dels aparells aeris que s'empren en la representació del Misteri d'Elx, escrites indistintament en valencià o en castellà: la magrana del Misteri d'Elx (la granada del Misteri d'Elx), l'araceli o la recèlica del Misteri d'Elx i la trinitat o coronació (la trinitat o coronació) del Misteri d'Elx; i també la seua representació gràfica, el disseny, descripció i imatge de la qual figuren en l'annex II d'este decret.

2. Correspon a la Junta Rectora del Patronat del Misteri d'Elx autoritzar l'ús dels símbols previstos en l'apartat anterior, de conformitat amb el que preveu la legislació de protecció de marques i la resta de normativa aplicable.

Tras aludir al objeto y los fines del decreto, el texto enumera los símbolos del Misteri d'Elx a los que se otorga la consideración de emblemas de la Generalitat y determina el alcance de la protección concedida. Así mismo, se contempla la facultad de la Junta Rectora del Patronato del Misteri para autorizar el uso de los símbolos y se insta la necesaria colaboración entre la Generalitat y las entidades locales de la Comunitat Valenciana para tomar las medidas y poner en práctica las actuaciones que resulten precisas u oportunas a fin de dar cumplimiento al presente decreto. Por último, después de las disposiciones comunes a la parte final, dos anexos recogen, respectivamente, el diseño lineal del distintivo del «Patronat del Misteri d'Elx», incluyendo el escudo oficial del Patronato junto a su denominación, y el diseño, la descripción y la imagen de los aparatos aéreos que se emplean en la representación de la Festa.

Por todo ello, en virtud de lo dispuesto por los artículos 18.f y 28.c de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, de la Generalitat, del Consell, a propuesta del Conseller de Gobernación y Justicia, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana y previa deliberación del Consell, en la reunión del día 27 de marzo de 2015,

DECRETO

Artículo 1. Objeto

De conformidad con el artículo 47.1 de la Ley 13/2005, de 22 de diciembre, de la Generalitat, del Misteri d'Elx, constituye el objeto de este decreto determinar los símbolos del Misteri que, de acuerdo con lo establecido en el artículo 3 y en los dos anexos de esta norma, tienen la consideración de emblemas de la Generalitat a los efectos de lo previsto en la legislación de protección de marcas respecto a los emblemas de las instituciones públicas.

Artículo 2. Fines

Son fines de este decreto:

1. Posibilitar que los símbolos del Misteri d'Elx gocen, en el marco de la normativa sobre protección de marcas, de la necesaria protección como elementos directamente vinculados con la identificación y representación de la Festa, una de las principales señas de identidad del pueblo valenciano.

2. Propiciar la revalorización del Misteri d'Elx mediante una norma reglamentaria que hace posible la aplicación a sus símbolos de la protección que la legislación estatal sobre marcas otorga a los emblemas de España, de las comunidades autónomas y de las entidades locales, así como a otros signos oficiales o de interés público.

3. Favorecer la colaboración y cooperación entre todas las administraciones públicas que puedan contribuir, desde sus respectivos ámbitos materiales de actuación, a salvaguardar los símbolos del Misteri d'Elx.

Artículo 3. Emblemas de la Generalitat

1. A los efectos de lo previsto para los emblemas de las instituciones públicas por la legislación de protección de marcas, se otorga la consideración de emblemas de la Generalitat a los siguientes elementos, como símbolos del Misteri d'Elx:

a) Las denominaciones valencianes *El Misteri d'Elx*, *La Festa d'Elx* y *Patronat del Misteri d'Elx*, así como sus traducciones literales al castellano y las fórmulas que supongan una combinación de las denominaciones genuinas en valenciano con su traducción literal castellana.

b) El distintivo del Patronat del Misteri d'Elx, que incluye el escudo oficial del Patronato junto a su denominación, y cuyos diseño, descripción e imagen figuren en el anexo I de este decreto.

c) Las denominaciones de los aparatos aéreos que se emplean en la representación del Misteri d'Elx, escritas indistintamente en castellano o en valenciano (la granada del Misteri d'Elx, la magrana del Misteri d'Elx, el araceli del Misteri d'Elx, la recèlica del Misteri d'Elx y la Santísima Trinidad o Coronación del Misteri d'Elx), así como su representación gráfica, cuyos diseño, descripción e imagen figuren en el anexo II de este decreto.

2. Corresponde a la Junta Rectora del Patronato del Misteri d'Elx autorizar el uso de los símbolos previstos en el apartado anterior, de conformidad con lo previsto por la legislación de protección de marcas y demás normativa aplicable.

Article 4. Col·laboració interadministrativa

La Generalitat i les entitats locals de la Comunitat Valenciana col·laboraran, en l'exercici de les funcions que cada administració pública tinga atribuïdes, per a prendre les mesures i posar en pràctica les actuacions que siguen necessàries o oportunes a fi de garantir el compliment del que preveu este decret.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única. Regla de no-despesa

L'aplicació i el desplegament d'este decret no podran tindre cap incidència en la dotació de tots i cada un dels capítols de despesa assignada a la conselleria amb competències en matèria de desplegament estatutari, i, en tot cas, hauran de ser atesos amb els mitjans personals i materials de la conselleria competent per raó de la matèria.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Es deroguen totes les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen al que disposa este decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació normativa

S'autoritza la persona titular de la conselleria que té atribuïdes les competències en matèria de desplegament estatutari i, vinculada a estes, la funció de promoure i impulsar actuacions encaminades a revalorar i difondre les senyes d'identitat del poble valencià reconegudes en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, per a dictar els actes i les disposicions necessàries per a desplegar i executar este decret.

Segona. Entrada en vigor

Este decret entrarà en vigor l'endemà de publicar-se en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 27 de març de 2015

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

El conseller de Governació i Justícia,
LUIS SANTAMARÍA RUIZ

Artículo 4. Colaboración interadministrativa

La Generalitat y las entidades locales de la Comunitat Valenciana colaborarán, en el ejercicio de las funciones que cada administración pública tenga atribuidas, para tomar las medidas y poner en práctica las actuaciones que resulten precisas u oportunas a fin de garantizar el cumplimiento de lo previsto por este decreto.

DISPOSICIÓN ADICIONAL

Única. Regla de no gasto

La aplicación y desarrollo de este decreto no podrán tener incidencia alguna en la dotación de todos y cada uno de los capítulos de gasto asignada a la conselleria con competencias en materia de desarrollo estatutario, y, en todo caso, deberán ser atendidos con los medios personales y materiales de la Conselleria competente por razón de la materia.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

Quedan derogadas cuantas disposiciones de igual o de inferior rango se opongan a lo dispuesto en el presente decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Habilitación normativa

Se autoriza a la persona titular de la conselleria que tiene atribuidas las competencias en materia de desarrollo estatutario y, vinculada a éstas, la función de promover e impulsar actuaciones encaminadas a revalorizar y difundir las señas de identidad del pueblo valenciano reconocidas en el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, para dictar los actos y las disposiciones necesarias para el desarrollo y la ejecución de este decreto.

Segunda. Entrada en vigor

Este decreto entrarà en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 27 de marzo de 2015

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

El conseller de Governación y Justícia,
LUIS SANTAMARÍA RUIZ

ANNEX I

Escut oficial del Patronat del Misteri d'Elx

PATRONAT DEL MISTERI D'ELX

PATRIMONI DE LA HUMANITAT

La imatge superior del logotip del Patronat del Misteri d'Elx correspon a la imatge de la portada de la consuetu. La consuetu és un llibre que conté els versos dels cants i les acotacions teatrals de la representació del Misteri d'Elx.

El document es titula *Consuetu o Director per a la gran funció de la vespra i dia de la Mare de Déu de la Assumpció, Patrona de Ells, per als mestres de capella* [...], i està escrit pel beneficiat Josep Lozano i Roiz, prevere, el 1709. Esta còpia de Lozano, que inclou acotacions i els textos musical i literari, és el llibret més antic que es conserva, i és, a més, l'únic que roman en una institució pública, concretament en l'Arxiu Històric Municipal d'Elx. D'esta consuetu de 1709 s'han realitzat dos edicions facsimil, l'una el 1941, sufragada per l'Institut d'Espanya, amb un pròleg d'Eugeni d'Ors, i l'altra el 1986, confeccionada per la Generalitat i amb estudis preliminars de Francesc Massip i M. Carmen Gómez Muntané.

ANNEX II

Aparells aeris usats en la representació del Misteri d'Elx

1. La magrana del Misteri d'Elx.

Amb este nom es coneix l'aparell amb què descendix, des del cel fins al cadafal, l'Àngel, amb la palma daurada agafada amb la mà, per a anunciar a la Mare de Déu la seua mort per al tercer dia, i a qui Maria suplica que vinguen els apòstols. Una vegada complida la seua missió i entregada la palma a la Mare de Déu, torna al lloc d'on ha partit, el cel.

La primera mostra que té l'espectador de l'aparell es produïx després que s'obriuen les portes del cel per a deixar-hi pas, en el camí de descens, en direcció cap a la terra. L'enginy és un sòlid amb forma d'el·lipsoide de revolució o esferoide prolata lleugerament truncat pel pol superior i amb uns adorns que pengen del pol inferior, suspès d'una maroma de color blau, i que descendix lentament a una velocitat pròxima als 0,05 metres per segon.

El sòlid està pintat de color vermell, amb sanefes i dibuixos amb diferents geometries, en colors verd llima, verd herba i groc or, i altres dibuixos amb forma d'espigues i xanglots de color groc or. Huit rosetons circulars en relleu i pintats de color daurat estan repartits uniformement al voltant del seu equador, i huit adorns en relleu, semblants a rams de flors daurats, es disposen al voltant del cercle polar inferior. Del seu pol inferior penja un casquet esfèric, i d'este, al seu torn, una borla, coberts ambdós amb làmines d'oripell. Amb tot això l'aparell té una alçària total de 3.303 mil·límetres, dels quals 1.850 corresponen a

ANEXO I

Escudo oficial del Patronat del Misteri d'Elx

La imagen superior del logotipo del Patronat del Misteri d'Elx corresponde a la imagen de la portada de la consuetu. La consuetu es un libro que contiene los versos de los cantos y las acotaciones teatrales de la representación del Misteri d'Elx.

El documento se titula *Consuetu o Director per a la gran funció de la vespra y dia de la Mare de Déu de la Assumpció, Patrona de Ells, per als mestres de capella* [...] escrita por el beneficiado Joseph Lozano y Roiz, presbítero, en 1709. Esta copia de Lozano —que incluye acotaciones y los textos musical y literario— es el libreto más antiguo que se conserva, siendo, además, el único que permanece en una institución pública, concretamente en el Archivo Histórico Municipal de Elche. De este *Consuetu* de 1709 se han realizado dos ediciones facsimiles: una en 1941, sufragada por el Instituto de España, con un prólogo de Eugenio d'Ors, y otra en 1986, confeccionada por la Generalitat y con estudios preliminares de Francesc Massip y M. Carmen Gómez Muntané.

ANEXO II

Aparatos aéreos empleados en la representación del Misteri d'Elx.

1. La granada del Misteri d'Elx o la magrana del Misteri d'Elx.

Con este nombre se conoce al aparato con el que descende, desde el cielo hasta el cadafal, el ángel, con la palma dorada cogida en su mano, anunciando a la Virgen María su muerte para el tercer día, y al que María le suplica por la venida de los apóstoles. Una vez cumplida su misión y entregada la palma a la Virgen, regresa al lugar de partida, el cielo.

La primera muestra que tiene el espectador del aparato se produce tras la apertura de las puertas del cielo para dejarle paso, en su camino de descenso, en dirección hacia la tierra. Esta es la de un sólido con forma de elipsoide de revolución u esferoide prolata ligeramente truncado por su polo superior y con unos adornos colgando del polo inferior, suspendido de una maroma de color azul, que descende lentamente a una velocidad pròxima a los 0,05 m/s.

El sólido está pintado de color bermellón, con cenefas y dibujos con diferentes geometrias, en colores verde lima, verde hierba y amarillo oro y otros dibujos con forma de espigas y racimos de color amarillo oro. Ocho rosetones circulares en relieve y pintados de color daurado están repartidos uniformemente alrededor de su ecuador, y ocho adorns en relieve, asemejando ramos de flores daurados, alrededor del círculo polar inferior. De su polo inferior pende un casquete esférico, y de éste, a su vez, una borla, cubiertos ambos con láminas de oropel. Con todo ello el aparato tiene una altura total de 3.303 mm, de los cuales 1.850 corres-

l'el·lipsoide, i el diàmetre arriba al màxim en l'equador de l'enginy, on fa 1.329 mil·límetres.

Després de travessar les portes del cel i a mesura que descendix, sense alterar-ne en cap moment per a això la velocitat, descompon la superfície que la cobrix en huit fusos d'el·lipsoide, coneguts com a ales. La descomposició s'efectua perquè els fusos passen de la posició vertical en què estaven, a causa del seu pes, i amb la posició de tancats, a una posició horitzontal. Per a efectuar el canvi, cada un d'estos gira sobre la seua part superior un angle de 90 graus respecte al pol superior i gràcies a uns tirants de què disposen les ales. Una vegada s'arriba a la posició d'ales obertes, estes queden subjectes durant tot el trajecte d'anada i tornada. El casquet i la borla d'oripell, que estan suspesos de la part inferior de l'aparell, romanen en la seua posició original. Tot seguit es tanquen les portes del cel.

Una vegada obert l'aparell, en mostra l'interior, el qual està completament recobert per milers de làmines d'oripell i un setial central ocupat per un àngel dret amb una palma, també recoberta d'oripell, que porta agafada amb la mà dreta. No obstant això, quan l'aparell ha traspassat les portes del cel, ja al seu interior, sense el seu ocupant i desposseït de l'oripell que el guarnix, la imatge és una altra molt diferent, en la qual es poden distingir dos parts completament diferents: el bastidor i la cobertura.

El bastidor es compon de dos prismes rectes de huit costats, amb una apotema de 300 mil·límetres, construïts amb fusta i separats per quatre pilars d'acer forjat, que són els encarregats de mantindre una separació de 1.596 mil·límetres entre ambdós. Subjectes al prisma de la base s'elevan quatre pilars més, que finalitzen a un poc més de mitja altura en un arnès, per a subjectar al seu interior l'Àngel i garantir la seguretat d'ell. D'altra banda, la cobertura està composta per huit ales amb forma de sector d'el·lipsoide de revolució; cada una d'estes està formada per un bastidor d'acer forjat, encarregat de donar-li la forma, sobre el qual se subjecta un llenç de lona pintat al qual es fixen les figures en relleu construïdes amb paper maixé.

Eliminada l'ornamentació pertanyent al prisma de la base, es pot observar que l'el·lipsoide també queda truncat pel pol inferior, cosa que fa que els fusos queden també truncats per ambdós extrems, com es pot apreciar a les ales.

penden al elipsoide. El diàmetre màxim lo alcanza en el ecuador del mismo, donde tiene 1.329 mm.

Tras rebasar las puertas del cielo y según descende, sin alterar en ningún momento para ello su velocidad, descompone la superficie que lo envuelve en ocho husos de elipsoide, conocidos como alas. La descomposición se efectúa pasando los husos de la posición vertical en que se encontraban, debido a su peso y con la posición de cerrados, a una posición horizontal. Para efectuar el cambio, cada uno de ellos gira sobre su parte superior un ángulo de 90° respecto al polo superior y gracias a unos tirantes de que disponen las alas. Alcanzada la posición de alas abiertas, éstas quedan sujetas durante todo el trayecto de ida y vuelta. El casquete y la borla de oropel, que están suspendidos de la parte inferior del aparato, permanecen en su posición original. Acto seguido se cierran las puertas del cielo.

Abierto el aparato, muestra su interior, el cual está completamente recubierto por miles de láminas de oropel y un sitial central ocupado por un ángel de pie con una palma, también recubierto de oropel, asida a su mano derecha. Sin embargo, cuando el aparato ha traspasado las puertas del cielo, ya en su interior, sin su ocupante y despojado del oropel que lo engalana, la imagen es otra muy diferente, en la que se pueden distinguir dos partes completamente diferentes: el bastidor y la cobertura.

El bastidor se compone de dos prismas rectos de ocho lados, con una apotema de 300 mm, contruidos de madera y separados por cuatro pilares de acero forjado, y que son los encargados de mantener una separación de 1.596 mm entre ambos. Sujeto al prisma de la base se elevan otros cuatro pilares, que finalizan a un poco más de media altura en un arnés, para sujetar en su interior al ángel y garantizar su seguridad. Por otra parte, se encuentra la cobertura compuesta por ocho alas con forma de sector de elipsoide de revolución; cada una de ellas está formada por un bastidor de acero forjado, encargado de darle la forma, sobre el que se sujeta un lienzo de lona pintado al que se fijan las figuras en relieve construidas con papel maché.

Eliminada la ornamentación perteneciente al prisma de la base, se puede observar que el elipsoide también queda truncado por el polo inferior, lo que hace que los husos queden también truncados por ambos extremos, como se puede apreciar en sus alas.

Fig. 1 i 2. La magrana, vista exterior i interior / Figs. 1 y 2. La magrana, vista exterior e interior

Fig. 3. La magrana, en escena amb les ales desplegades. / Fig. 3. La magrana, en escena con las alas desplegadas.

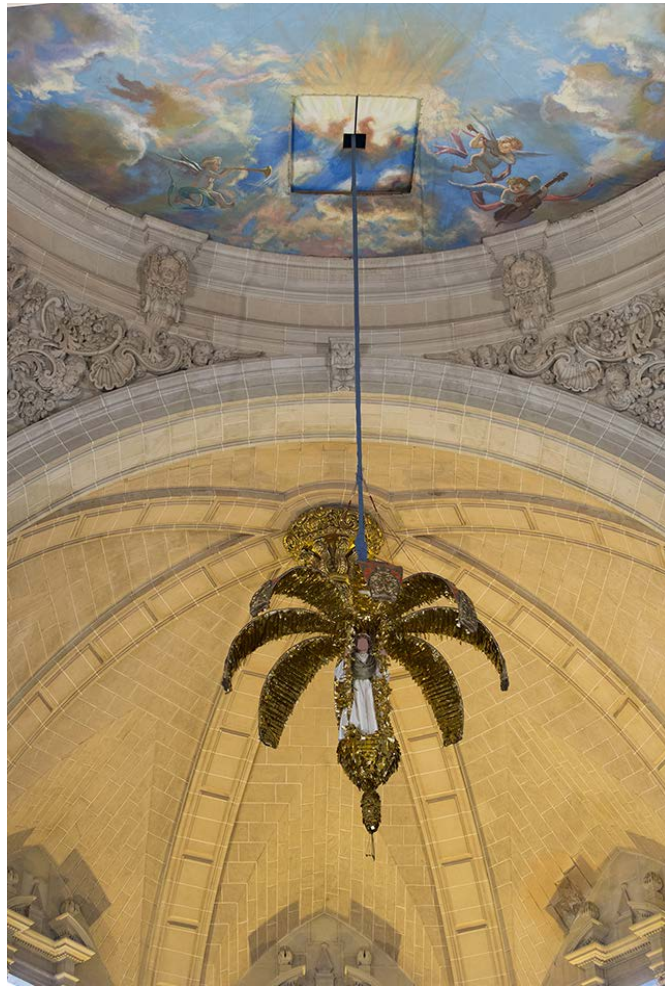

Fig. 4 i 5. Bastidor complet i interior de la magrana. / Figs. 4 y 5. Bastidor completo e interior de la Magrana.

2. L'araceli o recèlica del Misteri d'Elx.

És un altar que descendix del cel. Quan apareix l'araceli amb la decoració daurada i els seus cinc ocupants, ens recorda un retaule barroc entre núvols. Està compost per tres carrers: un central, d'una sola casa, i dos laterals dividits, cada un, en dos. Els ocupants dels laterals sempre són àngels músics que porten instruments de corda i romanen agenollats durant tota la intervenció sobre unes mènsules disposades en cada una de les cases: les dos inferiors estan ocupades, cada una, per un xiquet que emula tocar un guitarró sense cordes i a les dos mènsules que s'hi sobreposen hi ha un adult tocant la guitarra, a la casa situada al costat de l'evangeli, i un altre que està tocant l'arpa, a la casa del costat de l'epístola. El carrer central, disposat perquè hi romanga el seu ocupant dret, és ocupat per l'Àngel Major, representat per un sacerdot o, si pertoca, per la imatge de la Mare de Déu de l'Assumpció que presidix la basílica.

Desproveït de l'ornament d'oripell, s'observa que l'aparell està format per peces d'acer forjat i fusta. Consta d'un bastidor principal amb forma de paràbola invertida, tancada amb un travesser pels extrems de les seues rames i amb una armella al vèrtex per a suspendre-la del ganxo que queda subjecte a la maroma. Paral·lel al travesser que la tanca, i a tres quartes parts del vèrtex de la paràbola, hi ha un segon travesser sobre el qual descansa la plataforma destinada a l'ocupant del centre. Per a assegurar-la, dos tornapunts s'estenen des del travesser inferior, el que tanca la paràbola, fins al punt mitjà de la plataforma. A la plataforma es fixen quatre columnes, travades entre si, que formen un arnés per a subjectar el seu ocupant. Per l'exterior de la paràbola té fixades quatre mènsules d'acer forjat i fusta: dos als extrems inferiors, per on esta en tanca, i dos situades al punt mitjà. Cada mènsula disposa, per la seua part externa, d'una barra articulada que, junt amb un cinturó de cuir, servixen per a amarrar l'ocupant de la mènsula a l'arc de paràbola i garantir amb això la seguretat d'ell. Les quatre mènsules estan reforçades per la part de baix amb un tornapunta.

El conjunt té unes dimensions màximes de 2.475 mil·límetres d'alçària, per 1.510 de llarg, i per 600 mil·límetres d'amplària. La mènsula central té una altura lliure de 1.697 mil·límetres i les laterals, de 1.170 per a les inferiors, i queda sense limitació d'altura per a les dos superiors. Quant al pes, en buit, és de 131 decanewtons, i l'assignat, quan va amb els ocupants i els instruments d'estos i està completament decorat, és de 600 decanewtons.

2. El araceli del Misteri d'Elx o la recèlica del Misteri d'Elx.

Es un altar que descende del cielo. Al hacer su aparición sus cinco ocupantes y su decoración dorada, nos recuerda un retablo barroco entre nubes. Está compuesto por tres calles: una central, de una sola casa, y dos laterales divididas, cada una, en dos. Los ocupantes de los laterales siempre son ángeles músicos que portan instrumentos de cuerda y permanecen arrodillados durante toda la intervención sobre unas repisas dispuestas en cada una de las casas: las dos inferiores están ocupadas, cada una, por un niño que emula tañer un guitarró sin cuerdas, y en las dos que le sobreponen hay un adulto tocando la guitarra en la casa situada en el lado del evangelio, y otro en el lado de la epístola, que está tocando el arpa. La calle central, dispuesta para permanecer su ocupante de pie, es ocupada por el Ángel Mayor, representado por un sacerdote o, en su caso, por la imagen de la Virgen de la Asunción que preside la basílica.

Desprovisto del ornamento de oropel, se observa que el aparato está formado por piezas de acero forjado y madera. Consta de un bastidor principal con forma de parábola invertida, cerrada con un travesaño por los extremos de sus ramas y con un cáncamo en el vértice para suspenderla del gancho que queda sujeto a la maroma. Paralelo al travesaño que la cierra, y a tres cuartas partes del vértice de la parábola, dispone de un segundo travesaño sobre el que descansa la plataforma destinada al ocupante del centro. Para asegurarla, dos jabalcones se extienden desde el travesaño inferior, el que cierra la parábola, hasta el punto medio de la plataforma. A la plataforma se le fijan cuatro columnas, trabadas entre sí, que forman un arnés para sujetar a su ocupante. Por el exterior de la parábola tiene fijadas cuatro repisas de acero forjado y madera: dos en los extremos inferiores, por donde ésta se cierra, y dos situadas en su punto medio. Cada repisa dispone, por su exterior, de una barra articulada que, junto con un cinturón de cuero, sirven para amarrar al ocupante de la repisa al arco de parábola y garantizar con ello su seguridad. Las cuatro repisas están reforzadas por su parte baja con un jalcón.

El conjunto tiene unas dimensiones máximas de 2.475 mm de alto, por 1.510 de largo, por 600 mm de ancho. La repisa central tiene una altura libre de 1.697 mm y las laterales de 1.170 para las inferiores, quedando sin limitación de altura para las dos superiores. En cuanto a su peso, en vacío, es de 131 daN, y el asignado, cuando va con los ocupantes, con sus instrumentos y se encuentra completamente decorado, es de 600 daN.

Fig. 6. L'araceli, adornat sense cantors. / Fig. 6. El araceli, adobado sin cantores.

Fig. 7. L'araceli, ascendint o descendint amb l'ànima de la Mare de Déu. / Fig. 7. *El araceli, ascendiendo o descendiendo con el alma de la Virgen.*

Fig. 8. La Mare de Déu, ressuscitada en la seua assumpció al cel. / Fig. 8. *La Virgen María, resucitada en su ascunción al cielo.*

Fig. 9. L'araceli, desposseït dels adorns. / Fig. 9. El araceli, despojado de los adornos.

3. La trinitat o coronació del Misteri d'Elx.

Es tracta d'un altre aparell aeri, també semblant a un retaule però de grandària més reduïda, i compost de tres carrers amb una casa per carrer i una mènsula per casa. El setial central és un tron amb respal·ler, que l'ocupa el Pare Etern. Als seus laterals es disposen els altres dos, a manera de mènsules, on romanen de genolls durant tota la seua intervenció dos xiquets que representen els altres dos components de la Santíssima Trinitat. L'aparell va descendent lentament, aproximant-se a l'altura on roman parat l'araceli a una distància, entre ambdós, de tres metres. El Pare Etern, que porta a les mans una corona imperial daurada, la va deixant caure fins que esta arriba a l'altura dels polsos de la Mare de Déu. Tant l'àngel que toca l'arpa com el que toca la guitarra s'encarreguen de col·locar-la adequadament i de manera dissimulada sobre el cap de la Mare de Déu.

Desposseït de tot el seu ornament, i després d'una revisió, detinguda, es poden distingir dos parts: d'una banda, un xassis sobre el qual descansen tots els elements de l'aparell i, d'una altra banda, un arc que, subjecte al xassis, permet enganxar-lo a la maroma.

Sobre el xassis descansen els tres setials, un central i dos laterals. Al xassis es fixen tots els elements que el componen: el respal·ler del tron, el reposapeus, l'anell de seguretat amb els seus accessoris, i els arnesos dels setials laterals.

Els setials se situen en dos plans paral·lels, a distintes altures, de manera que queda més elevat el central. Estan formats per posts de fusta, que descansen sobre tres arcs de circumferència, que s'han format al xassis. Les posts tenen, aproximadament, forma semicircular. La central presenta un entrant, cosa que li dona forma arrenyonada, que permet el pas de la maroma pertanyent a l'araceli i que evita així que es produïsquen fregaments entre la maroma i l'aparell durant el seu desplaçament. Uns coixinets fan que els setials siguin més còmodes per als seus ocupants.

El xassis està format per una platina de secció rectangular posada de cantell a la qual, després de doblegar-la amb la forja, té forma de tres semicircumferències desplaçades en altura.

Per la part posterior de la semicircumferència central ixen, a manera de ràdios i cap a l'exterior, cinc peces amb forma de L subjectes a la semicircumferència per la part curta. La part llarga, que forma 90 graus

3. La Santísima Trinidad o coronació del Misteri d'Elx.

Se trata de otro aparato aéreo, también parecido a un retablo pero de tamaño más reducido, y compuesto de tres calles con una casa por calle y un sitial por casa. El sitial central es un sillón con su respaldo, que lo ocupa el Padre Eterno. En sus laterales se disponen los otros dos, a modo de repisas, donde permanecen de rodillas, durante toda su intervención, dos niños que representan los otros dos componentes de la Santísima Trinidad. El aparato va descendiendo lentamente, aproximándose a la altura donde permanece parada el Araceli a una distancia, entre ambos, de tres metros. El Padre Eterno, portador en sus manos de una corona imperial dorada, la va soltando hasta que ésta alcanza las sienes de la Virgen. Tanto el ángel que toca el arpa como el que toca la guitarra se encargan de colocarla adecuadamente y de manera disimulada sobre la cabeza de la Virgen.

Despojado de todo su ornamento, y tras una detenida revisión, se pueden distinguir dos partes: por un lado, un chasis sobre el que descansen todos los elementos del aparato, y, por otro, un arco que, sujeto al chasis, permite engancharlo a la maroma.

Sobre el chasis descansen los tres siales, uno central y dos laterales. Al chasis se fijan todos los elementos que lo componen: el respaldo del sillón, el posapiés, el anillo de seguridad con sus accesorios, y los arnesos de los siales laterales.

Los siales se sitúan en dos planos paralelos, a distintas alturas, quedando más elevado el central. Están formados por tablas de madera, que descansen sobre tres arcos de circunferencia, que se han formado en el chasis. Las tablas tienen, aproximadamente, forma semicircular. La central presenta un entrante, lo que le da forma de arriñonada, que permite el paso de la maroma perteneciente al Araceli evitando que se produzcan roces entre la maroma y el aparato durante su desplazamiento. Unas almohadillas hacen que los siales sean más cómodos para sus ocupantes.

El chasis está formado por una pletina de sección rectangular puesta de canto que, tras doblarse con la forja, tiene forma de tres semicircumferencias desplazadas en altura.

Por la parte trasera de la semicircumferencia central salen, a modo de radios y hacia el exterior, cinco piezas con forma de L sujetas a la semicircumferencia por la parte corta. La parte larga, que forma 90° con

amb el pla de la semicircumferència, s'eleva cap amunt de manera que forma, amb això, el respalder.

Paral·lel al setial central, situat a 310 mil·límetres per damunt, hi ha un anell amb forma huitavada que, a més de tancar entre si, per la seua part superior, les parts llargues de les L que han format el respalder de la butaca, fan la funció d'arnés per a l'ocupant del setial.

Els setials laterals tenen, igual que els de l'araceli pel seu exterior, una barra articulada amb el xassis que, junt amb un cinturó de cuir, servixen per a amarrar l'ocupant de la mènsula a l'arc de subjecció del xassis, i assegurar-lo.

A 500 mil·límetres per davall del setial central, en un altre pla paral·lel a este, es disposa una altra plataforma, també de fusta, que és utilitzada perquè els peus del seu ocupant hi recolzen. La seua forma geomètrica és igual a la del setial i se sustenta per mitjà de tres tirants que, després de subjectar-se per un dels seus extrems a esta fusta, ho fan per l'extrem contrari a la semicircumferència sobre la qual descansa el setial.

El bastidor se subjecta a un arc construït amb forja i format part amb platina de secció rectangular i part amb secció quadrada, i amb forma aproximada a un arc de mig punt, de 555 mil·límetres de diàmetre, en el qual s'estenen els seus extrems fins a una altura total de 1.125 mil·límetres.

El conjunt té una alçària total de 1.756 mil·límetres per una amplària de 1.136 mil·límetres, i té com a profunditat màxima els 670 mil·límetres corresponents a l'anell octagonal. Este conjunt queda protegit contra la corrosió per mitjà d'una capa de pintura a l'oli de color marrons senyals o RAL 8002, igual que els altres dos aparells.

el plano de la semicircumferencia, se eleva hacia arriba formando, con ello, el respaldo.

Paralelo al sitial central, situado 310 mm por encima, existe un anillo con forma ochavada que, además de cerrar entre sí, por su parte superior, las partes largas de las L que han formado el respaldo del sillón, hacen la función de arnés para el ocupante del sitial.

Los sitaliales laterales tienen, al igual que lo hacen los del araceli por su exterior, una barra articulada con el chasis que, junto con un cinturón de cuero, sirven para amarrar al ocupante de la repisa al arco de sujeción del chasis, asegurándolo.

A 500 mm por debajo del sitial central, en otro plano paralelo a este, se dispone otra plataforma, también de madera, que es utilizada para apoyar los pies de su ocupante. Su forma geométrica es igual a la del sitial y se sustenta mediante tres tirantes que, tras sujetarse por uno de sus extremos a esta madera, lo hacen, por el contrario, a la semicircumferencia sobre la que descansa el sitial.

El bastidor se sujeta a un arco construido con forja y formado parte con pletina de sección rectangular y parte con sección cuadrada y con forma aproximada a un arco de medio punto, de 555 mm de diámetro, en el que se extienden sus extremos hasta una altura total 1.125 mm.

El conjunto tiene una altura total de 1.756 mm por una anchura de 1.136 mm, teniendo como profundidad máxima los 670 mm correspondientes al anillo octagonal. Este conjunto queda protegido contra la corrosión mediante una capa de pintura al aceite de color marrón señales o RAL 8002, al igual que los otros dos aparatos.

Fig. 10. La trinitat del Misteri d'Elx, adornada. / Fig. 10. La Santísima Trinidad del Misteri d'Elx, adornada.

Fig. 11. La trinitat del Misteri d'Elx, durant la representació. / Fig. 11. La Santísima Trinidad del Misteri d'Elx, durante la representación.

Fig. 12. La trinitat del Misteri d'Elx, en escena.
Fig. 12. La Santísima Trinidad del Misteri d'Elx, en escena.

Fig. 13. La trinitat del Misteri d'Elx, desposseïda dels adorns.
Fig. 13. La Santísima Trinidad del Misteri d'Elx, despojada de sus adornos.

